

TLAČOVÁ SPRÁVA

19. február 2014

V Botanickej záhrade Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach začína výstava orchideí

V piatok 21. februára 2014 začína v Botanickej záhrade Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach výstava „*Orchidey – skvosty v ríši rastlín*“, ktorá poteší návštevníkov pestrou paletou tropických a subtropických druhov orchideí, predovšetkým pôvabnými kultivarmi rodov lišajovec (*Phalaenopsis*), vanda (*Vanda*), cymbídium (*Cymbidium*), dendróbium (*Dendrobium*) a črievičkovec (*Paphiopedilum*). Ide o šiestu výstavu orchideí v Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach na Mánesovej č. 23 v Košiciach, ktorá potrvá do 9. marca 2014 a prístupná bude denne, vrátane víkendových dní, v čase medzi 9.00 a 16.00 hodinou v expozičných skleníkoch. Bližšie informácie dostanete na telefónnom čísle **055/ 234 1667**.

„Už tradičná výstava orchideí v tomto ‚jarnom‘ počasí informuje návštevníka o nevšednej kráse, tvaroch, pestrých farbách a životných prejavoch tropických orchideí. Ľudia túžiaci po vedomostiach, kráse, tajomstve, exotickosti a záhadnosti orchideí majú návštevou Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach jedinečnú príležitosť užitočne vyplniť voľný čas a zrelaxovať pri obdivovaní nádherných kvetov orchideí či ďalších zaujímavých expozíciách s nemenej zaujímavými tropickými rastlinami,“ hovorí riaditeľ Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach doc. RNDr. Sergej Mochnacký, CSc.

Ako vysvetľuje vedúci oddelenia tropickej a subtropickej vegetácie Ing. Peter Fridman, *„do čel'ade vstavačovité, teda k orchideám, patrí približne 25- až 30- tisíc botanických druhov. Ide o najväčšiu, mladú a nestabilnú čel'ad', ktorá sa vyznačuje obrovskou variabilitou a pestrosťou kvetov. Ich šľachteniu a kríženiu sa venuje pozornosť už viac ako 100 rokov a dnes poznáme už viac ako stotisíc krížencov. K najčastejšie pestovanými orchideami v domácnostiach patria zástupcovia rodu lišajovec (*Phalaenopsis*) - táto obľúbená orchidea, ktorá má veľmi atraktívne kvety, rastie prirodzene ako epifytická rastlina v dažďových pralesoch Ázie, Novej Guiney a severnej Austrálie a má asi 60 rôznych druhov.“*

Jednou zo zaujímavostí na výstave bude vanilka pravá (*Vanilla planifolia*), ktorá je jedinou úžitkovou orchideou. Predstavuje jednu z najprimitívnejších orchideí, ktorá rastie ako liana a pochádza z Mexika. Pestuje sa pre tobolky, takzvané vanilkové struky, ktoré sú žiadané na celom svete pre lahodnú príchuť a vôňu. Pôvodne ju objavili a pestovali Aztékovia ako dochucovadlo jedál. Do Európy ju doviezol v 16. storočí španielsky dobyvateľ Kortéz. V súčasnosti sa pestuje v tropickom pásme po celom svete na vanilkových plantážach. Pretože kvety vanilky dokážu opeliť len včely jedného rodu, žijúce výlučne v oblasti Mexika, v iných častiach sveta sa musia kvety vanilky opelovať ručne, čo značne predražuje jej pestovanie.

*„Za jeden z najväčších skvostov botanickej záhrady považujeme aj najdrahšiu orchideu na svete druhu črievičkovec Rothschildianov (*Paphiopedilum rothschildianum*). V našej zbierke sa nachádzajú dva exempláre, pričom hodnota jedného sa pohybuje okolo 4000 eur,“*

no návštevníci ju žiaľ počas výstavy neuvidia, pretože v súčasnosti nemá obdobie kvitnutia - tento druh kvitne začiatkom zimy,“ hovorí Ing. Peter Fridman, podľa ktorého orchidey rastú voľne v prírode aj na Slovensku, a to celkovo 79 druhov a poddruhov vstavačovitých. Rastú na lúkach, pasienkoch, rašeliniskách, v močiaroch a v lesoch.

„Ničenie prirodzených stanovišť týchto rastlín spôsobuje ich ústup v našej prírode, navyše ich zber a vykopávanie predstavuje hrozbu už nielen pre vzácnejšie druhy, ale niekedy dokonca aj pre tie bežnejšie. Deje sa to napriek tomu, že všetky slovenské orchidey sú chránené zoznamom CITES a ich zber, ničenie či poškodzovanie stanovišť, na ktorých rastú, sú zakázané,“ poznamenáva Ing. Peter Fridman.

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach

Rozprestiera sa na ploche 30 hektárov a v jej areáli sú v expozičných skleníkoch s rozlohou 3500 m² expozície tropickej a subtropickej vegetácie. Na ploche štyroch hektárov sa nachádza expozícia dekoratívnej flóry, 4 areály zaberá genofondová zbierka autochtonných taxónov vyšších rastlín a na ploche 24 ha sa rozprestiera lesná časť záhrady, ktorá pozostáva z lesných celkov pôvodných fytocenóz nadväzujúcich na lesné spoločenstvá geomorfologických celkov Bankova a Čermeľského údolia. Na zostávajúcom území je umiestnená hospodárska časť botanickej záhrady a objekty UPJŠ. Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach má najväčšiu plochu skleníkov spomedzi slovenských botanických záhrad a pýši sa tiež najvyšším skleníkom s výškou 13,5-metra. Expozičné zbierky v skleníkoch na oddelení tropickej a subtropickej flóry súčasnosti predstavujú jedinečnú zbierku, pričom ťažko hľadať porovnateľnú expozíciu. Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach má tiež najväčšiu zbierku kaktusov v Slovenskej republike a najširšiu škálu tropických a subtropických rastlín, ktorých eviduje vyše 4000 druhov.

Botanická záhrada bola pôvodne založená ako Botanický ústav Vysoké školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach v areáli bývalého Komenského ústavu na Komenského ulici v máji 1950. Keďže jej pôvodná rozloha 3hektáre nepostačovala na jej plánovanú činnosť, vybrala sa pre novú záhradu plocha pod Rozáliou v Mestskej časti Košice Sever, ktorá bola neskôr rozšírená aj na územie Červeného brehu po baňu na Bankove. V roku 1958 sa dal na novom mieste do užívania expozičný skleník, ktorý bol na vtedajšiu dobu jeden z najväčších v strednej Európe a dodnes je najväčším v SR. Následne sa dobudovali expozičné zbierky tropickej a subtropickej flóry, viackrát sa prebudovávala expozícia dekoratívnej flóry a udržiavala sa dendrologická zbierka v lesoparkovej časti. Po roku 1989 došlo k rozšíreniu zasklenej plochy vybudovaním 8 nových skleníkov. Z nich sú 4 zaradené do komplexu expozičných skleníkov s vykurovaním a 4 sú v hospodárskej časti využívané ako pestovateľské skleníky.

Súčasťou Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach je Herbár a Thaiszová knižnica. Od roku 1990 vydáva vedecké periodikum THAISZIA, Journal of botany. V posledných rokoch zorganizovala niekoľko medzinárodných vedeckých konferencií, v súčasnosti rieši viaceré grantové a vedecko-technické projekty a začala tiež tradíciu tematických výstav spojených s predajom, klubovú činnosť (kluby Bonsaj, Kaktus, Gladiola, Citrus) a podobne. Popri kultúrno-spoločenskej oblasti sa venuje aj výučbe študentov Prírodovedeckej fakulty UPJŠ a edukačným projektom orientovaným na žiakov základných a stredných škôl a vedecký výskum zameraný na štúdium biológie ohrozených druhov vyšších rastlín východného Slovenska, synantropizáciu vegetácie, invázie rastlín, šľachtenie dekoratívnych kultivarov a patologických problémov drevín v zmenených podmienkach prostredia.

POZNÁMKA:

Viac informácií nájdete na www.bz.upjs.sk

Túto tlačovú správu nájdete uverejnenú na webovej stránke: www.upjs.sk

RNDr. Jaroslava Oravcová
hovorkyňa

FOTOGALÉRIA z minuloročnej výstavy:

